

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8 (tikarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 6. do 8. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21:60, polletna K 10:80, četrtletna K 5:40, mesečna K 1:80; za Nemčijo celoletno K 26:40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36:—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 8. do 7. zveče. Inzerati: enostopna petintrideset 30 vin., pogojen prostor, poslani in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.
Reklamacije lista so poštnine proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Stev. 591.

V Ljubljani, v sredo dne 28. maja 1913.

Leto III.

Berchtold, Stürgkh in avstrijski prestiž.

(Govor dr. Adlerja v poslanski zbornici dne 21. maja 1913.)

(Konec.)

Ljudje, ki so prepevali pesem princa Evgena, so pač mislili, da se je

princ Evgen tepel s Srbi.

Če bi jim bil kdo povedal, da se je bojeval s Turki, je pač vprašanje, če bi bila mogla pesem še veljati za tako patriotično. (Veselost.)

Težav, ki jih ima vsak minister za zunanje zadeve, ni prezirati, tudi ne težav, ki jih je imel v Avstriji — podobno kakor na Ruskem. Mi imamo

civilno in vojaško politiko,

ki sta si v lasel. In žal, da si zna vojaška politika pridobiti vdanost preštevanih pridnih civilistov, ki mislijo, da se morajo za domovino dreti kakor norci. Iz tega boja obeh politik, ki nas je pogostoma spravljal do roba vojne, je pravzaprav izhajala nejasnost naše uradne politike. Pravijo, da imamo vendar interese na Balkanu in da jih moramo varovati. Gotovo! Če bi bili začetkom vojne, zlasti ko se neke balkanske države še niso tako precenjevale, dejali: »Želimo, da ostane Albanija — seveda s Skadrom, nikakor ne brez Skadra, bognečaj! — samostalna; o tem smo se zmenili z Italijo, sicer si pa urediti reči, kakor vas je volja«, tedaj bi bili od balkanskih držav gotovo dobili pritrldo za ta predlog. To bi bilo šlo brez vojaške sile in bi bilo veliko cenejše. Kajti več vendar nismo dosegli. In ste li srečni ob naših uspehih? Ste li res srečni? (Hrupna veselost.) Ali taka jasna, odkritosrečna, vsakomur dostopna politika se ne vjema z običajno metodo.

Z zahtevo »Samotjna Albanija, pa Balkan balkanskim narodom«, bi bila vlada seveda imela nezasluzeno smolo, da bi bila prišla v soglasje z ljudmi, ki ji niso simpatični, z vsem mednarodnim socializmom, z bazelskim kongresom, čigar resolucije so v Avstriji konfiscirali. Tam smo soglasno sklenili, kar vam prečitam: »Socialisti na Balkanu imajo dolžnost, da se upro ne le obnovitvi starega sovraštva med Srbi, Bolgari, Romuni in Grki, ampak tudi vsakemu nasilstvu zoper ostalo v vojni stoječe prebivalstvo, zoper Turke in Albance. Socialisti na Balkanu imajo dolžnost, da se bojujejo zoper vsako brezpravnost narodov in da razglase proti razpenjenemu nacionalnemu šovinizmu pobratimstvo vseh balkanskih narodov, vseviš Turke, Albance in Romune... Posebno pozornost imajo posvetiti socialistične stranke na Avstro-Ogrskem in italijanski socialisti alban-skemu vprašanju.

Kongres priznava pravico albanskega naroda do avtonomije. Protestira pa, da bi postala Albanija pod plaščem avtonomije žrtev avstro-ogrškega imperialističnega stremjenja. V tem spoznava kongres nevarnost ne le za Albanijo samo, ampak v dolednem času tudi nevarnost vojne med Avstrijo in Italijo. Le kot avtonomen član demokratične balkanske zveze more Albanija res samostojno živeti. Kongres poziva torej avstro-ogrsko in italijanske socialiste, naj se bore zoper vsak poizkus svojih vlad, da potegnejo Albanijo v sfero svojega vpliva, ter naj nadaljujejo svoj trud za utrditev miru med Avstro-Ogrsko in Italijo.

To je bilo meseca novembra. Edini, ki so takrat izrekli

jasen program,

ki ga je naposled morala priznati tudi avstrijska vlada, smo bili socialisti, veleizdajalci, mi, ki smo »civilili za mir«. Spomnite se, kako smo stali tukaj, okrog nas pa je tulila tolpa vojnih hujskačev, ki se imenujejo patriote. Glede na Albanijo stojimo še zdaj na enakem stališču. Gotovo bo Albanija država, ki jo bo težko konstruirati in urediti. Pravijo, da so ljudje tam že malo razviti. Nam se ošabnost seveda ne poda; zlasti naj bi bila popolnoma izključena v Avstriji, kjer je povzročila prevzetost starejšega naroda napram mlajšemu že dovolj škoda. Seveda priznavam, da izgleda

Avstrija kot osvoboditeljica narodov

nekoliko komično. Rojenice ji niso pele, da bo nastopala ravno za avtonomijo narodov — z osvoboditvijo v eni roki, z izjemnim zakonom pa v drugi!

Z velikim zadoščanjem nas navdaja, da so izražali to prepričanje

socialisti na Balkanu

v tako težavah časih, kakršni so vojni, z vsem pogumom, in da so socialisti v Srbiji ravno sedaj, ko je videti, da se zopet dviga šovinizem in sovraštvo med Srbi in Bolgari — če tudi bi bila za Avstrijo najslabša politika, podžigati to nasprotje! — dne 1. maja nastopili proti dvema frontama, ter priredili po belgrajskih ulicah veliko, učinkujočo demonstracijo zoper hujskače na vojno z Avstrijo in zoper one, ki hujskajo proti Bolgarski. (Socialisti živahno odobravajo in ploskajo.) To je težje, kakor prepevati v kakšni nočni kavarni pesem princa Evgena.

Naša politika dobiva tam doli svojo smer baje od nasprotja napram Rusiji. Toda koga ho-

čejo s tem preslepiti? Ali pa — kdo slepi samega sebe?

Dokler je imela Avstrija upanje, da se bo mogla Turčija upreti in da bo služila kot odbojna država proti Rusiji, je bila avstrijska politika morda še razumljiva. Po zmagah Srbov in Bolgarov pa si je moral vsakdo reči, da se

ruska nevarnost

ni povečala, ampak zmanjšala. Če so balkanski narodi samostojni in krepki, bodo močnejša trdnjava proti Rusiji, nego je mogla biti kdajkoli slabotna in bolehlava Turčija; naši najmočnejši interesi so torej v tem, da pomagamo tem narodom res do samostojnosti in moči.

To bi si morali reči. In najbrže so to res mislili. Ampak prokletstvo naše politike je to, da stremi s polovičnimi sredstvi obotavljaje k polovičnim ciljem. Mi nimamo torej nobenega interesa na tem, da se spopadejo balkanski narodi med seboj in da se oslabe. Ali to je ničvredna politika »divide et impera«, s katero je imela Avstrija tako žalostne izkušnje, da se ta nesloga v očitnozem časopisu še podpljuje.

Gotovo imamo pospeševati svoje interese; in da ostanemo z Italijo v prijateljskem razmerju, to je posebno poglavje. Smatrali smo Italijo za sovražnico; potem smo živeli v razmerju oboroženega miru; potem se je naša politika preganila, in zdaj smo bili nekaj časa izredno spriljubljeni z Italijo. Komaj pa smo bili tako daleč, da bi bili korakali z Italijo roko v roki, je to že zopet pri kraju. Že zopet gledamo, kako bi se iznebili tega prijatelja in soseda. Mi in avstrijski Italijani nimamo interesa na tem, da omeji Italija možnost avstrijske trgovine na Jadranskem morju. Ali ta nevarnost se ne sme pretiravati. Italijanska kupčija na Balkanu ni odvisna od valonske luke; Italijani so jo imeli že prej. Če bi bili politično sposobni, da bi bolj zgodaj vstajali, bi se bili že davno lahko uprli tej nevarnosti. Če zdaj prihajajo z italijanskim babbavom, je to

političen zločin.

To je militaristična kupčija, kupčija militarizma, kupčija z militarizmom, in bo veljala neštete milijone. Kar bi bili potrebovali in česar žal nismo storili, to je

pametno razmerje do balkanskih narodov,

pri katerih se nismo spravili v ljubezen. Naša politika bo imela nalogo — in to je edino, kar se more želeti za bodočnost — da izvede jasno trgovinsko politiko, ne le za našo produkcijo, ampak, kar bi z vso poniznostjo povedal našim agrarcem, tudi za naš konsum. (Socialisti živahno odobravajo.) Hočete li vedeti, kdo nam je pravzaprav naprtil srbsko nevarnost — če je to nevarnost? Gospodje agrarci! Vsi naši trgovsko politični, politični in kulturni interesi so se žrtvovali na

otlarju srbskega prešiča.

Tragična ali tragikomična je usoda, da je tisti mož, ki je zagrešil v zadnjih letih najhujše glede na izdajo interesov konsumentov in mestnega prebivalstva, danes dunajski župan. Danes se dela tako, kakor da hoče popraviti svoje grehe. Kdor pa je videl, kako je dr. Weißkirchner v narodnogospodarskem odseku ob 10. dopoldne govoril za interese konsumentov, ob pol 12. kot minister pa izdal te interese agrarcem, bo previden novo pridobljenemu prijatelju in pospeševalcu mestnih konsumentovskih interesov. Tudi moč agrarcev ima meje; dovolj se je že žrtvovalo na tem otlarju, veliko že ni več ostalo. Če ne začnemo z največjo energijo pametne, jasne trgovinske politike, tedaj sploh ne vidimo nobenega upanja, da se povzdigne naša produkcija in naša industrija. To politiko moramo voditi mi, zakaj od te vlade, ki je parlamentu ne le tuja, ampak četudi ne z besedami, pač z vsemi važnejšimi dejanji sovražna in škodljiva, ni pričakovati ničesar. (Socialisti pritrdjujejo.)

Kaj nam prinesejo prihodnji dnevi v naši zunanji politiki, tega ne vemo. Ali vse stranke naj bi naposled sprejele svarilo: Ne dajte se vpreči od politike onih, ki so zainteresirani le na

vojni in vojnih pripravah.

Ne dajte se vpreči od onih, ki so slabotni pri izvrševanju, ki pa kažejo razdražljivo šibkost v vsej svoji politiki; od onih, ki razspajajo, razburjajo in ustvarjajo kupčijske prilike, ki jih bomo morali plačevati z milijoni, med tem ko ni za naše najvažnejše naloge denarja. Naj vam bo to, kar se je zgodilo, nauk! Socialni demokratje nimamo za to vlado nič drugega kakor ostro obsodbo njene politike na zunaj in na znotraj. (Živahno odobranje in ploskanje.)

Narodni volilni manifest.

V Trstu, 26. maja 1913.

V nedeljo smo se seznanili z volilnim manifestom, ki ga je izdalo politično društvo »Edinost«. Nismo pričakovali, da bo vsebina tega narodnega manifesta tako očitno revna in nismo pričakovali, da se bodo narodni gospodje tako kmalu harakirali. Ta manifest je močan odmev duševne impotence, ki vlada v volilnih

krogih tržaškega slovenskega nacionalizma, in je obenem jasen dokaz, kako potrebno in koristno je nadzorstvo, ki ga vrše socialni demokratje nad »delovanjem« te narodne gospode.

V manifestu se obrača politično društvo »Edinost« najprej na neko posebno lastnost tržaških Slovencev. Na »edinost«, ki jim je bila doslej lastna in za katero so jih mnogi že zavidali. Na posebne lastnosti volilcev se obračajo stranke navadno tedaj, kadar nimajo boljših argumentov na razpolago. Tudi italijanski nacionalci računajo na neko posebno lastnost gotovega kroga volilcev. Na lastnost onih volilcev, ki brez vsake skrupuloznosti prodajajo glasovnice ne meneč se za svoje in svojih tovarišev koristi in katerim je liter vina več vreden kakor ponos in zadoščanje, ki ga ima volilec, ako je izvršil volilno dolžnost v zmislu svojega prepričanja. Ne vemo, kaj poreko narodni volilci nato, da se obrača njihovo politično vodstvo do njih z zahtevo, da glasujejo za narodne kandidate v imenu »edinosti«, ne da bi jim to vodstvo ustvarilo tudi podlago, na kateri naj bi se ta lastnost razvijala. Edinost je močna le tam, kjer je edinstvo interesov, katere je treba braniti in zastopati, kjer je edinstvo v gmotnih in etičnih nazorih. Te edinstvi pa med slovenskimi narodnimi volilci ni. Kakor vse nacionalistične stranke, tako predstavlja tudi tržaška narodna stranka konglomerat interesov, ki so si v diametralnem nasprotju med seboj in ki morajo preiti v očitni spor, v boj, ki bo pokopal vso edinost, vso ono »idealno«, toda neutemeljeno slovo, ki je vladala dosedaj v narodnih vrstah edinole v sled nerazumevanja interesov posameznih slojev, v sled politične nezrelosti delavskega ljudstva. Ta sloja se že sedaj močno maje, maje od zunaj in znotraj, in se bo majala tem bolj, čim bolj bodo dejstva pritiskala na ljudstvo in mu vsiljevala prepričanje, da ima nad narodnimi interesi celo vrsto gmotnih in socialnih interesov, katere mora braniti in zastopati.

Toda politično društvo »Edinost« upa, da se ljudstvo ni izpremenilo. Upa, da se bo odzvalo njenemu apelu na edinost, zakaj v okolici bi gospodje narodnjaki radi ohranili »status quo«. V manifestu je povedano, da je okolica izvolila pri zadnjih občinskih volitvah 12 trdnih slovenskih pri, dvanajst narodnih kandidatov in manifest pravi: »Tako mora tudi ostati!« Lepe, ponosne so te besede. Da ima narodna gospoda to željo, smo popolnoma prepričani. Tudi Avstrija je močno želela ohraniti »status quo« na Balkanu. Balkanski narodi so bili drugačnega mnenja. Kaj, ko bi igralo okoličansko ljudstvo vlogo balkanskih držav in politično društvo »Edinost« vlogo Avstrije. Morda se tudi to zgodi. Potem pa navaja manifest naloge, ki jih dosedaj niso vršili in zaradi katerih smo jim tudi očitali, da niso vršili svojih dolžnosti. Manifest pravi:

»Okolice je zlasti gospodarsko tako zanemarjena, da bo treba posebno v tem pogledu napenjati vse moči, da se razmere zboljšajo. Nekdaj tako cveteče vinogradništvo in kmetijstvo propada vedno bolj; ribištvo bi lahko bilo važen vir dohodkov naših okolici. Okolica potrebuje novih cest, zvez z mestom, modernih prometnih sredstev, zboljšanje razsvetljave in vodne oskrbe, intenzivnega negovanja javnega zdravstva in snage.«

Kaj se ne zdi človeku, da so se gospodje naučili teh lepih reči iz socialističnih listov in na socialističnih shodih? Kdo je kriv, ako okolica vedno bolj gospodarsko propada? Kdo je imel do danes zastopstvo okolice? Kdo je imel do danes možnost delati v okolici? Kdo je oviral nam vsako resno delo v dobrobit okoličanskega prebivalstva? Kdo je bil nasproten, da se zveže okolica z mestom z novimi tramvajskimi progami? Povejte, gospodje! Povejte, zakaj se neki do danes niste zmenili v mestnem svetu za drugo nego za narodne reči in ste pustili popolnoma pri miru vsa okoličanska vprašanja? S tem pasusom v vašem manifestu ste spodje povedali pač resnico, da gre v okolici vedno na slabše, toda povedali ste tudi, da niso naredili vaši zastopniki v mestnem svetu za okolico ničesar in da je bilo popolnoma prav, ako smo na shodu dejali, da je bila okolica po slovenskih narodnjakih popolnoma in v vseh oziirih zanemarjena.

In ako se gospodje narodnjaki zanemarjali okolico do sedaj, smemo biti prepričani, da jo bodo zanemarjali tudi v bodoče.

Za danes bodi to dovolj! Bomo pa jutri priobčili še nekoliko komentarjev na neke druge trditve v tem zanimivem narodnem volilnem manifestu.

Ljubljanski občinski svet.

V Ljubljani, 27. maja.

Župan dr. Tavčar otvarja ob šestih zvečer javno sejo občinskega sveta. Konstatira sklepčnost in imenuje za overovatelja zapisnika občinska svetnika Jakoba Dimnika in Serjaka. Iz naznanil predsedstva omenjamo: Vodstvo za osuševanje barja naznanja, da je nemogoče izvršiti projekt, ki ga je predlagal občinski svet, da bi se napravil prehod čez zatvornico pri Grubarjevem prekopu in stezo do Hradcekega vasi. — Nato predlaga župan, da napravi občina ugovor na ministrstvo zoper razsodbo vlade, ki je dala projektu dežele prednost pred

projestom mestne občine za zgradbo hidro-električne naprave ob Ljubljani. — Na zborovanju delničarjev »Dolenjskih železnic« se je sklenilo, da se napravi z vlado najeminska pogodba za dobo 75 let in sicer s pristavkom, da ni treba vladi predlagati nobenih računov. Dalje se je sklenilo, da se skrči konsejcijska doba za 15 let, to je ravno za ono dobo, v kateri bi dobili delničarji pokritje za delnice. Župani predlaga, da se občina pritoži proti tem sklepom na trgovsko sodišče na Dunaju. Predlog se sprejme. — Proti zapisniku seje ni bilo ugovora, torej je odoben.

Finančnega odseka poročilo.

Poročevalec Milohojca: Proračun za tekoče leto je sestavljen tako, da izključuje vsako novo obremenitev. Uprava v občje se je zvišala od leta 1912 za 32.000 K, kar so povzročila nove službene pragmatike in časovni avanzama. Za izboljšanje delavskih plač predlaga finančni odsek na leto 10.000 K. Za leto je postavil v proračun v ta namen le znesek 5000 K. Podržavljenje mestne policije velja letos občino za 3600 K nad onimi stroški, ki jih je imela navadno pri policiji. V zadnjih petih letih so se povečali stroški uprave za 27%. Ti izdatki bodo v prihodnjih letih še narasli. Nekoliko zvišuje te izdatke tudi to, ker je po poročevalčevem mnenju v mestni službi več uslužbencev, kakor je potrebno. Letošnji proračun izkazuje 6,7 % nepokritih potrebščin in če ostanemo pri sedanjih virih pokritja, se bo zvišala nepokrita vsota prihodnje leto na 10%. Poročevalec je proti temu, da bi se dobilo pokritje s povišanimi dokiadami. V teku leta bo pa predlagal, da se nanovo regulira gostaščina, ker se mu zdi ta obremenitev občanov najbolj pravična. Finančni odsek predlaga, da odbori občinski svet proračun tako, kakor je predlagan.

K proračunu govori prvi občinski svetnik Kregar, ki pojasnjuje stališče klerikalcev napram proračunu. Pravi, da je provizorij v popolnem nasprotju s § 37 občinskega reda ljubljanskega in da občina ni bila upravičena do pobiranja 35% doklad, ker ni imela dovoljenja deželnega odbora. Potem kritizira nekatere mestne naprave, ki so veljale mnogo, a se ne rentira investirana glavnicca. Tako n. pr. parna električna naprava. Ako bi se bila zgradila električna centrala na Savi, ki je bila proračunjena na 1.600.000 K, bi zadostovala vsem potrebam. Tako pa se je zgradila parna elektrarna, ki je veljala 800.000 K in se je porabilo v teku let še 800.000 K na izpopolnitev in nove naprave. Električni tok ni v nobenem avstrijskem mestu tako drag kakor ravno v Ljubljani, kvečjemu še v Trstu. Tudi kurjava pri ljubljanski elektrarni je dražja kakor v vsakem drugem avstrijskem mestu. Definitivno se reši vprašanje električnega toka po nizkih cenah le na ta način, da se priklopi elektrarna večji centrali. Nato prečita neko mnenje o nameravani hidroelektrični centrali ob Ljubljani, ki označuje ta načrt mestne občine za popolnoma izgrešen. Nato preide h kritiki o plinarni in zahteva od župana pojasnil glede nakupa delnic po mestni občini: kje da se je tedaj dobil denar za nakup in kaj da je sedaj s temi delnicami. Glede prodaje sveta bivšega vojaškega preskrbevališča izjavlja, da so v proračunu podatki o tem prostoru netočni in zahteva pojasnil, kako da se je porabil denar, ki ga je dobila občina od prodaje. Nato izjavlja, da klub občinskih svetovalcev S. L. S. ne bo glasoval za proračun.

Obč. sv. Pammer izjavlja v imenu kluba nemško-nationalnih občinskih svetnikov, da bodo glasovali za proračun.

Obč. sv. sodrug Etbin Kristan: Moje stališče ne more biti drugačno kakor opoziciionalno. Med stranko, ki jo zastopam jaz, in stranko, ki ima večino v občinski zbornici, so načela in interesi, ki se ne dajo premostiti. Občinski odbor je sestavljen po volilnem redu, ki se ne vjema z modernimi demokratičnimi načeli. Dokler ne bo uveljavljena splošna in enaka volilna pravica za občinski zastop, toliko časa časa je zastopstvo v tej zbornici enostransko. Za stranko, ki jo imam čast zastopati, je splošna in enaka volilna pravica v vse zastope ena najvažnejših zahtev. Poročevalec je dejal uvodom svojega poročila, da je vsaka nova obremenitev izključena. To daje ozek okvir vsemu proračunu. Ta okvir je zame nesprejemljiv. Občina je ena najvažnejših socialnih institucij in v prvi vrsti mora skrbeti za blaginjo vseh občanov, ki jo doseže lahko le s socialnimi reformami. Moja naloga ni, da bi preiskoval, kako da je nastal sedanji neugodni finančni položaj mestne občine. Eno je gotovo: delovanje občine na polju socialne politike ga ni povzročilo. V zadnjih letih se je pri delovanju mestne občine pojavil tudi tam skromen poizkus, da bi se uvedlo nekaj socialnih reform. Ostalo je pa vedno le pri poizkusih, razvoja ni. Tako spominjam le na reformo, ki se je uvedla z zdravniško preiskavo šolskih otrok. To je tako važna reforma, da jo je pozdravil vsak napredno misleč človek. Ali ostala je le v začetku. Kaj pomeni, če pravi zdravnik staršem, tvoj otrok je bolan, če pa starši nimajo sredstev za zdravljenje. Sredstva za zdravljenje so netočigen korak, če naj se ta reforma res temeljito uveljavi in izvede. Ali drug primer! Lansko leto je bil odklonjen predlog, da se preskrbi potrebnim šolskim otrokom brezplačno zajetek, od-

Klonjen je bil z motivacijo, da ni pokritja, a da se bo ta važna zahteva upoštevala pri sestavljanju proračuna za leto 1913. Ali v letošnjem proračunu ni o tem ne duha, ne sluha. Naloga moderne občine pa ni, da samo varčuje, temveč da pridobiva tudi nove vire, a ne le z dokladami. Kaj pa je občina? Občina je organizacija neke splošnosti, njena podlaga je, da se uvajajo interesi te splošnosti, le potem se zamore razcvetati in razvijati, cilj te organizacije je, za katerim mora s vsakim korakom stremeti, da postane splošna konsumno-produktivna zadruga. Zato se tudi ne strinjamo z opozicijo, ki tišči občino od vsakega podjetja proč in hoče, da so podjetja le privatna lastnina. Občina je oni faktor, ki si mora na produktiven način ustvarjati in širiti delokrog. Za tako delo ne bi sme biti nobene investicije previsoke. Ljubljanska občina ima več zemljišč. Namesto, da bi si jih ohranila, jih prodaja. Le pogledimo, v kakšni smeri se razvija moderna stanovanjska politika. Stanovanjsko politiko urejajo občine, da ovirajo ono nevzdržno podraževanje stanovanj. Mi imamo zemljišča, a jih prodajamo privatnim špekulantom, čez leta pa bo kupovala občina za drag denar ta zemljišča nazaj. Iz načelnih razlik, ki zljajo med stališčem socialno demokratične stranke in stališčem vladajoče stranke pri upravljanju občinskih zadev, rezultira, da ne morem glasovati za proračun.

Občinski svetnik **Dimnik** predlaga konec debate. Nato govori še **dr. Triller**, ki pravi, da se ne more strinjati z nazori Kristana glede stanovanjske politike. Zavrača kritiko obč. svetnika Kregarja. Govori tudi še **dr. Zajec**, ki ob sklepu svojih izjavaj pove, da klub S. L. S. tudi za to ne more glasovati za proračun, ker občina dela tako velikansko »krivico« — klerikalnim željarjem.

Župan **dr. Tavčar** izjavlja, da je bil provizorijski sprejet v marcu soglasno in da se mu ni zdelo potrebno prositi dež. odbor za dovolitev pobiranja doklad. — Poročevalec **Milohnoj** zavrača Kregarjevo trditve glede Podturnske graščine, da ima mesto od nje le deficit. Pri Podturnski graščini je velik park in parki so povsod pasivni.

Prehod v podrobno razpravo proračuna se sprejme. Zanj glasujejo narodno-napredni in nemško-nacionalni občinski svetovanci.

Pri prvem odstavku proračuna »Uprava vobče« znašajo potrebščine 476.258 K, pokritje 26.475 K, primanjkljaj torej 449.783 K.

Obč. svet. **Šteje** predlaga, da se v tem odstavku črta 3000 K, ki jih ima župan za svoj pozicijski fond. Utemeljuje predlog s tem, da ljubljansko prebivalstvo ne more imeti zaupanja do župana, ki se niti ne udeležuje — procesije sv. R. Telesa v stolnici. — Predlog je odklonjen.

Sodrug **E. Kristan** predlaga, da se skrči v tem odstavku dohodek iz mestnega posredovalnega urada za službe od 2000 K na 1000 K in da se odpravi za delojemalce vsaka pristojbina. Brezposelnost med delavstvom je tako velika v sedanjih časih, da delavec težko utrpi določeno pristojbino.

Poročevalec **Milohnoj** pravi, da »bi« akceptiral Kristanov predlog, da pa ne more pogrešiti letos nobenega tisočaka. Lehko pa se predlaga za prihodnji proračun znižanje pristojbine za delojemalce od 20 na 10 vinarjev.

Kristanov predlog je pri glasovanju propadel. Obč. svet. Šteje predlaga več resolucij, ki jih občinski svet odkloni, razen one, da posreduje župan pri državni policiji za napravno stražnico na Fran Josipovem trgu in na sv. Jakoba trgu.

Pri drugem odstavku proračuna »Uprava mestne imovine« znašajo potrebščine 71.137 K, pokritje 1.131.857 K, prebitok znaša torej 1.060.720 K.

Oba odstavka sprejme občinski svet brez izprimitivnih predlogov.

Ob četrti na deset zaključuje podžupan **dr. Triller** sejo in naznanja, da se nadaljuje seja v sredo 28. t. m. ob 6. zvečer.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Militarizem v srednjih šolah.** Zadnja leta so vpeljali na gimnazijah, realkah in učiteljskih pripravnicah pouk v streljanju. Načeloma bi človek temu študiju ne ugovarjal, če bi šlo za to, da se mladeniči izurijo v rabi puške. S socialističnim programom splošnega ljudskega oboroženja bi se ta nauk ujemal, in če bi se militarizem nadomestil s sistemom demokratične milice, ki ga zahteva socialna demokracija, bi se moral sprich večji del brambovskega pouka prenesti v šolo. Strelne vaje, ki so se vpeljele na naših srednjih šolah, pa nimajo nič opraviti s tem; njih namen je tako militarističen, da se socialisti nikakor ne bo mogli spriznati z njimi. Konec par let je minilo, odkar se je ta pouk vpeljal, in že je jasno, da se z njegovo pomočjo naravnost pospešuje militaristični vpliv na civilne šole. Pouk vodijo oficirji. Če so imeli prvo leto izgovor, da nimajo civilni učitelji dovolj prakse za to, bi se bil ta pomanjkljaj med tem že davno lahko odpravil, ako bi bili hoteli. Za nabijanje in ciljanje in streljanje, za razstavljanje in sestavljanje in čiščenje puške, za zaznavanje strelca na tarči in podobne važne reči res ni treba tako izrednega talenta, da ga ne bi bilo mogoče najti tudi v civilnih glavah. Če se navaden študent v enem letu vložil »prostovoljstva« lahko toliko nauči, da mu na vojni izročje vodstvo četrtine kompanije, bi se med profesorji in učitelji nemara tudi še našlo potrebno število ljudi, ki bi se s primerno pridnostjo naučili »SchieBinstrukcije« in malo »Waffenlehre«. Tega pa naši »merodajni faktorji« nočejo, ker civilni profesorji ne bi mogli zanašati onega militarističnega duha med dijake, ki je pravi namen vsega študentovskega šolskega pouka. To potrjujejo tudi parade, ki jih prirejajo pri tekmovalnem streljanju ob zaključku strelnih tečajev. Feldmarschaljanti so gotovo veliki gospodje in za njegovo divizijo je taka ekselencija nedvomno zelo važna in potrebna. Ali da se razširja njegov delokrog na civilne

šole, da nastopajo vojaški generali s svojimi govoricami pred dijaki civilnih šol in da fungirajo civilni učitelji ob takih prilikah kot nekakšne vojaške podrejene šarže, to vse ni potrebno za strelni pouk; to vse le služi povečevanju militarističnega vpliva. Kako naj tak general, ki je prebil vse svoje življenje s sabljo ob pasu, v subordinaciji in v uniformiranem mišljenju, govori drugače kakor militaristično? To se vjema z njegovim poklicem. Nikakor pa se ne vjema z namenom civilnih šol. Ta spojitve je nenaravna, nenormalna, in kaže, da živimo v nenaravnih, nenormalnih časih. Starino hočejo militaristično dresirati z »vojnimi koriki«, mladino pa s strelnimi vajami. Militarizem od spodaj, militarizem od zgoraj — tako hočejo zdrobiti demokracijo. To so simboli sedanje avstrijske politike; in zastopniki naših meščanskih strank ji delajo štafazo!

— **Gniloba klerikalne stranke pred sodiščem.** Klerikalci so na skeleče klobute Kamile Theimerjeve — da oslabe vtisk njenih razkritij in obdolžitve — odgovorili s sirovo lažjo, da je Theimerjeva umobolna. Svojo laž so zavili v najostudnejšo obliko. To pobalinstvo pa se je začetnikom korupcijske gnilobe v deželnem dvorcu slabo izplačalo. Pregrešili so se z njim ne le zoper pravila spodobnosti, temveč tudi zoper pravila pameti. Pamet je morala dati klerikalcem, da skušajo to kompromitujočo kampa-njo spraviti s sveta čim prej in kolikor mogoče brez hrupa. S svojo pobalinstvo lažjo pa je dal »Slovenec« Theimerjevi priliko, da se zateče pred sodišče in včeraj je ljubljanski odvetnik **g. dr. Kokalj** po njenem nalogu vložil tožbo zoper »Slovenca« zaradi razžaljenja časti. Tako se bodo tudi v sodni dvorani razpravljale nečedne zgodbe iz deželnega dvorca in iz klerikalne stranke. Klerikalni prvaki naj se zahvalijo nerodnosti svojih zagovornikov, da se bo njih umazano politično perilo razkazovalo občinstvu tudi pred sodnikom!

§ 305 čuva obstanek naše države. Državno pravdnstvo je obtožilo ljubljanskega knjigotlačca **g. Lav. Schwentnerja**, ker je imel v izložbenem oknu svoje trgovine razstavljen državni nevarne razglednice.

— **Draginjske doklade ljubljanskega učiteljskega sveta.** 12. junija bo upravno sodišče razpravljalo o pritožbi ljubljanske občine zoper odlok kranjskega deželnega odbora, ki je na protest klerikalcev razveljavil sklep občinskega sveta, da se razdeli med ljubljansko učiteljsko 6000 kron kot draginjske doklade.

— **Vodstvo podružnice organiziranih železničarjev v Spodnji Šiški** naznanja vsem članom, da se dobivajo knjige odslej naprej vsako nedeljo in praznik od 10. do 11., od 1. oktobra t. l. do 1. in maja drugega leta pa od 10. do 12. dopoldne; diskusije bodo vsako prvo nedeljo v mesecu v društvenih prostorih, in vabi vodstvo vse člane, da jih pridno posejajo! Nadalje se naznanja vsem odbornikom, da se bodo vršile odborske seje prvi teden vsakega meseca.

— **Brzovlani na progji Ljubljana—Novo mesto — Črnomelj — Metlika — Karlovec.** C. kr. vodstvo državnih železnic v Trstu je dobilo nujni nalog, da mora takoj izdelati načrt za zboljšanje temelja železniške proge Ljubljana—Novo mesto, da bo ta proga sposobna za promet brzovlakov. Potrebna dela morajo biti izvršena do otvoritve Belokranjske železnice, to je do 1. maja 1914.

— **Preiskava mleka.** Tržno nadzorstvo je včeraj dopoldne na trgu preskalo mleko v 38 slučajih. V petih slučajih je bilo mleko zasirjeno in se je moralo zlitati proč. Vzrok temu je, da nekatere ženske ali ne znajo, ali pa nočejo paziti na pravilno ravnanje z mlekom. Kako se z mlekom ravna, da se ne pokvari, smo svoj čas že povedali.

— **V mestni klanjci** so zaklali od 11. do 18. t. m. 51 volov, 5 bikov, 10 krav, 95 prašičev, 98 telet, 28 koštrunov in 48 kozličev; vpe-ljali pa so 54 kg mesa, 53 telet in 30 kozličev.

— **Tračnica v tobačno tovarno.** C. kr. železniško ministrstvo je sporazumno z notranjim ministrstvom z ozirom na državnogospodarsko korist dovolilo, da napelje uprava tobačne re-žije od proge južne železnice v tobačno tovarno tračnico, po kateri se bode vozilo blago v tovarno in iz nje.

— **Nezdoga pri streljanju z možnarji.** V pondeljek so pripeljali v pozni večerni uri v tukajšnje deželno bolnišnico 15letnega Petra Bidovca iz Zaloga pri Goricah, ki se je smrtno ponesrečil v nedeljo pri streljanju ob priliki škofovega sprejemanja v Goricah nad Kranjem. Obraz ima ves razžgan in ranjen, težko, da bo še kdaj videl. Tega so prepeljali v bolnišnico, drugega, ki se je še bolj ponesrečil, so pustili doma in je malo upanja, da sploh ozdravi.

— **Otrok je zgorel na pašniku.** Delavčeva žena Marija Jerala na Koroški Beli je potrebila pašnik in zažgala kup plevela in dračja. Pri ognju so ostali njena petletna rejenka Ivana in njena sinova, eden 3, eden 5 let star. V odsotnosti žene se je vnela dekletu obleka, pri čemer je dobilo dekle vkljub takojšnji pomoči tako težke opekline, da je drugi dan v silnih bolečinah umrlo.

— **Kinematografi »Ideal«.** Novi spored je splošno ugajal. Zurnal Pathé je vlezanimiv, lepa je drama »Na robu življenja«, veliko smeha zbuja komični točki: »Maks se vozi na Jadra« in »Moric predsenik«. — V petek otvoritev popolnoma obnovljenega vrta; kazala se bode učinkovitost Nordisk-družbe: »Njega najtežja vloga« z Valdemar Pyslandrom. — V soboto »Paček Skadra«, najlepši vseh dosedaj kazanih vojnih filmov. Predstave ob pol 7. in 9. na vrtu! — Pripravljajo se Dantejev »Pekel«, največja senzacija.

— **Listnica uredništva.** Katoliški kln: Sporočite nam ime in podatke!

Goriško.

VOLILNI SHODI NA GORIŠKEM.

V nedeljo 1. junija ob 11. dopoldne v Povirju v prostorih Andreja Mohorčiča, Poroča sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

V nedeljo 1. junija ob 3. popoldne v Sežani v prostorih Franca Guliča, Poroča sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

V nedeljo 8. junija ob 10. dopoldne na Bukovem v prostorih Antona Čelika, Poroča sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

V nedeljo 8. junija ob pol 4. popoldne v Hudajužu v prostorih hotela »Pri črni prsti«, Poroča sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

Sodrug! Volilci! Agitirajte po vseh krajih za obilno udeležbo.

— **Volilni imeniki** za deželnozborske volitve so že skoraj povsod razpoloženi na vpogled volicem; pozivamo vse sodruge, da se prepričajo, ako so vpisani v volilni imenik. Ako se ne pobrigajo pravočasno, po preteku 14dnevnege roka razpoložitev imenika ne bode več časa za reklamiranje. V Gorici je volilni imenik razpoložen od 26. maja do včrevši 8. junija pri c. kr. okrajnem glavarstvu (prilije) in ne pri goriškem magistratu kakor prejšnja leta.

— **200.000 K poneverjenih v goriškem okrajnem šolskem svetu?** O veliki defraudaciji, zaradi katere so zaprl okrajnega šolskega nadzornika Finžgerja in tajnika Rozino, pravijo, da znaša vsa poneverjena vsota v zadnjih letih do 200.000 kron.

Občinske volitve v Trstu.

Volilni shod in proklamacija kandidatov za IV. mestni in II. okoličanski volilni razred v »Delavskem domu«.

Kakor je bilo napovedano, se je vršil v pondeljek v »Delavskem domu« prav dobro obiskan shod, ki ga je sklical volilni odbor, da razglasi kandidate za IV. mestni in II. okoličanski volilni razred. Shod je otvoril in mu predsedoval sodrug **Golouh**, tajnik jugoslovanskega soc. demokratičnega političnega odbora. Pozdravil je navzoče, se jim zahvalil za lep obisk in pojasnil važnost predstoječih občinskih volitev. Bili smo prvi — je dejal — ki smo se podali v volilni boj in je sedaj nas vseh dolžnost, da ga izvojujemo v dobrobit proletariatu in v prosep socialni demokraciji. Za njim je pa poročal sodrug **Regent** o občinskih volitvah in proletariatu.

Obširno je poročal o delovanju socialno demokratičnih zastopnikov v poslednjih štirih letih v mestnem svetu in pojasnil program, s katerim stopa naša stranka v ta volilni boj, na podlagi katerega bodo tudi delali iv prihodnje naši občinski zastopniki. Dokazal je, da imajo tržaški Slovenci interes na tem, da bo izvoljenih v bodoči občinski zastop kar največ socialističnih demokratov. Tržaški Slovenci bodo le tedaj uspešno branili svoje narodne in proletarske koristi, ako se bodo pridružili mogočni falangi tržaškega zavednega delavstva. To delavstvo pa mora biti tudi v tem volilnem boju edino in solidarno kakor v svojih gospodarskih bojih s kapitalom. Edinstvo interesov, katere morajo delavci narodov braniti, zahteva edinstvo in slogo tudi v volilnih bojih. Slovenski delavec, ki glasuje protisocialistično, glasuje proti sebi in proti svojemu narodu. Ne bom — pravi — napadal tukaj slovenskih narodnih zastopnikov zaradi njihovega nedelovanja v mestnem svetu. Ne maram se posluževati metode slovenskih narodnjakov, ki so ob proračunski razpravi v mestnem svetu napadali socialistično manjšino namesto ital. nacionalistične večine, ki je proračun sestavila in ki mora biti zanj odgovorna. Ne smemo pa pozabiti, da so bili slovenski narodni zastopniki ob gospodarskih in delavskih vprašanjih v mestnem svetu vedno ob strani italijanskih nacionalcev in da so s svojo nerazumljivo, otroško taktiko mnogokrat onemogočili socialnim demokratom uspešno delo v korist vsemu tržaškemu revnemu prebivalstvu. Sedanja večina v mestnem svetu je meščanska. Mora tedaj zastopati tudi koristi svojih meščanskih volilcev. Zaradi teh interesov je proti municipalizaciji mnogih obratov, ki bi morali biti že davno last občine. Zaradi teh interesov se je trosil občinski denar v protidelavske namene, dočim so se zanemarjale najpotrebnejše zahteve in potrebe proletariata. Občinsko imetje bo le tedaj pravično upravljano, kadar bomo imeli v občinskem zastopu toliko delavskih zastopnikov, kolikor bi jih moral tržaški proletarijat imeti. Zato zahtevamo splošno enako volilno pravico na podlagi proporcijskega sistema. Nadalje se je pečal govornik o šolskem vprašanju, z municipalizacijo, s socialno in delavsko politiko in z vsemi vprašanji, ki jih je bil že razvil na strankinem zborovanju in o katerih je priobčila »Zarja« obširno poročilo. Končno je pozval navzoče na delo, da prinese 8. junij zmagov delavstvu, ki nima ne potrebe, ne koristi izgubljati se za frazami nacionalističnih strank, katere v imenu narodnosti branijo in zastopajo protidelavske koristi meščanstva. Za tem je prečital imena kandidatov, ki jih predlaga skupni volilni odbor. Kakor so poslušalci prekinili mnogokrat govornika s poskanjem in odobravanjem, tako je sledil aplavz vsakemu prečitane-mu imenu. Znamenje, da so delavci zadovoljni s to kandidatno listo in zadovoljni tudi nad tem, da kandidirata tudi letos v mestu dva slovenska socialna demokrata.

Naši kandidati so:

I. mestni volilni okraj (Sv. Vid.):
Jakob Nikolao, učitelj občinske ljudske šole.

II. mestni volilni okraj (Staro mesto):
Rudolf Cerniutz, uradnik in
Viljem Pitz, mehanik.

III. mestni volilni okraj (Novo mesto, Rojan in kos Grete):
Viktor Perez, uradnik in
August Gaspari, uradnik.

IV. mestni volilni okraj (Barrira nuova in Skorkkija):
Franč Barba, tiskar.
Edvard Ghèrghich, trgovski pomočnik.
Josip Petejan, tajnik zidarske organizacije.

V. mestni volilni okraj (Barriera vecchia in Kjadin):
Franč Blasizza, kotlar.
Josip Podgornik, tajnik organizacije pro-metnih delavcev.
Gilbert Senigaglia, zdravnik.
Anton Simonetta, mesar.

VI. mestni volilni okraj (Sv. Jakob in zgornji Kjarbola):
Ezlo Chiusi, tajnik kovinarske organizacije.

Arhangelj Doff-Sotta, učitelj.
Valentin Pittoni, vodja delavskih konsum-nih zadrug.
Edmund Puecher, ravnatelj okrajne bolniške blagajne.

V OKOLICI:

I. volilni okraj (Skedenj, Sv. Marija Magdalena, zgornja in spodnja):
Josip Petejan, tajnik zidarske organizacije.

II. volilni okraj (Katinara, Rocol, Lonjev, Vr-dela, Konkoni in Kolonja):
Josip Kopač, tajnik železničarske organizacije.

III. volilni okraj (Barkovlje, Rojan, Greta, Bazovica, Bane, Gropada, Trebče, Padrič, Opčine, Prosek, Kontovelj in Sv. Križ):
Ivan Sedmak, železničar.
Valentin Pittoni, vodja tržaških delavskih konsumnih zadrug.

To so torej imena starih delavnih sodrugov, ki jih predlaga volilni odbor delavcem kot možne kot delavce, ki so vredni vsega spoštovanja od strani delavstva. To so imena, s katerimi se podamo v volilni boj za pravice delavstva, za koristi vsega tržaškega revnega prebivalstva. Dolžnost je sedaj vseh sodrugov, da agitirajo za ta imena na način, da bomo dne 8. junija lahko zabeležili v zgodovini delavskih boj-zvetopetovo zmagi, ki nas bo za korak približala končnemu cilju.

Nato se je oglasil za besedo sodrug **Kopač**, kandidat II. okoličanskega volilnega razreda, ki so ga navzoči prisrčno pozdravili. V kratkih in jedrnatih besedah je pojasnil potrebo delavskega zastopstva v občinskem svetu. Občinski zastop bo šele tedaj prava silna občina, kadar bo v njem sedela večina delavskih zastopnikov. Da se to zgodi, moramo ne le 8. junija z glasovnico v roki glasovati za delavske kandidate, med katerimi biti si šteje v čast, marveč moramo delati še sedaj, da pridobimo za našo sveto delavsko stvar še vse one nezavedne delavce, ki proti svojim interesom tavalno zapejani za meščanskimi strankami.

Sodrug **Ferri** je pozval navzoče na vztrajno delo za socialistične kandidate in dejal, da se mora napovedati skrajni boj vsem zapeljivcem delavstva. Ker se ni za njim oglasil nihče k besedi, je sodrug **Golouh** v lepih in izbranih besedah zaključil shod. Sodrug — je dejal — delajte za svoje koristi in za napredek socializma. Delajte z našo stranko v imenu zahteve za splošno in enako volilno pravico na podlagi proporcionalnega sistema. Delajte in agitirajte v imenu socializma in delavskih pravic za pošteno občinsko upravo. Socialno demokratična stranka ima svojo oporo v delavcu, ker je ta zaradi delavstva in od njega ustvarjena. V boj za to stranko, v boj in na delo za dobrobit revnega ljudstva. Živela socialna demokracija! Živalno odobravanje je sledilo izvajanjem mladega sodruga in zborovalci so se razšli z navdušenjem za ta volilni boj, ki prinese delavstvu zopet novo zmagi.

Trst.

— **Veselica** z bogatim sporedom se vrši v nedeljo zvečer na terasi »Delavskega doma«. Sodelujejo trije orkestri in pevski zbori. Bogat srecolov z nad 10.000 dobitki. V zeleni dvorani bo ples. Vstopnina 30 vin. Čisti dobiček je namenjen volilnemu skladu. V slučaju slabega vremena, se vrši veselica v veliki dvorani.

Socialno politični pregled.

— **Mesečni shod ljubljanskih mizarjev** se je vršil v nedeljo ob obilni udeležbi. Shod se je v glavnem pečal s 5 % povišanjem plač, ki stopi s 1. junijem v veljavo. Po stvarnem položaju, ki sta ga orisala sodruga Babšek in Zorč, se je vnela živahna debata, katere se je udeležila cela vrsta sodrugov, ki so pojasnjevali položaj posameznih delavnic. Shod je izvolil komisijo, ki ima nalogo, da se prepriča pri posameznih mizarjih, če so se podjetniki ravnali po podpisani pogodbi. Dne 7. junija je zopet mizarjski shod, na katerem bo poročala izvoljena komisija o svojem delovanju. Določili so se nato tudi dnevi za posamezne delavniške shode, ki se izvrše v določenem času. Nato je podal sodr. Pogachnik blagajniško poročilo, ki je jako ugodno. Vendar pa je še nekaj članov, ki zanemarjajo svoje dolžnosti, zato je treba, da se zamudno nadomesti. Sodr. Maulher predlaga, da naj se z ozirom na pridobivanje novih mladih agitatoričnih moči, uvede izobraževalni tečaj, ki naj ima nalogo vežbati mlade mizarje v organizatoričnih in agitatoričnih vprašanjih. Spricho važnosti tega predloga se sklone, da se odboru naloži, da ukrene vse potrebno za otvoritev takega tečaja. Ko so se dala še nekatera navodila članom, je predsednik Babšek zaključil shod.

— **O izdajaju slovenskega strokovnega lista za strojarje** je razpravjal prav živahno letošnji zbor strokovnega društva strojarjev. Delegat **Rupnik** iz Celovca je prvi izrazil željo po slovensko pisanem strokovnem listu za strojarje; delegat **Salaš** (iz Volyna na Moravskem —) govoril slovensko) energično za slovenski strokovni list; istotako delegat **Drobnčič** iz Gradca, ki je zahteval prav kategorično, da se za slovenske strojarje izdaje list, ki je zelo potreben. Delegat **Navšak** iz Ptujja je izrazil željo za slovenski strojarjski list; kaffi 1500 delavcev v strojarjski stroki je Slovencev. Podpredsednik

strojarskega društva Sedlon je izjavljaval, da mu je ideja izdajanja slovenskega lista za strojarje zelo simpatična. Ko se razmere preurede, se bo gotovo moralo na to misliti in idejo izvršiti. — Na sploh je bil zadnji občni zbor avstrijskih strojarjev zelo zanimiv, kajti sklenil je med drugimi začeti delovati za centralizirano organizacijo vseh delavcev z usnjem (čevljarjev, strojarjev, usnjarijev). A. K.

Poslanska zbornica.

Dunaj, 27. maja.

Optimizem grofa Stürgkha, s katerim je stopil pred zbornico, ko ji je podal svojo vodeno izjavo o zunanji politiki svojega tovariša grofa Berchtolda, bi moral biti iz jekla, če bi imel še vztrajati vprico uničujoče kritike, s katero trga proračunska debata njegov ekspozé in Berchtoldove aventure. Ako se je grof Stürgkh izza prvih udarcev tolažil, da se je kritična sila parlamenta iztrošila, ga mora nadaljevanje te izredne proračunske razprave pončiti, da so v tem toliko zaničevanem parlamentu vendar še sile, katerih doslej ni poznal. Zlasti zunanja politika je postala predmet take analize, da ni od vse Berchtoldove slave že danes ostala niti klavrsna senca. Dognano je, da obsoja to politiko vsa Avstrija, obsojajo jo vsi sloji in vsi narodi.

Danes je to zopet dokazal poslanec sodrug Leuthner, S svojim briljantnim govorom, ki je fascinal vsi zborovniki, je razcefral ves ponos militaristov, grofa Berchtolda in njegovega pomočnika Kanije, ter prikazal njih početje v luči belega dneva, gola, brez lišpa in šminke — in spoznalo se je, da je bila vsa s prestížem napihnjena slava meh, ki splahne, čim dobi najmanjšo luknjo. Govor sodruga Leuthnerja je bil prava senca dneva; dostojno se je pridružil govoroma sodrugov Adlerja in Daszynskega in zaslužil, da ga podo »Zarja« svojim čitateljem v polnem obsegu. Za danes bodi povedano, da je Leuthner podal kritiko vojaških priprav in

jih označil tudi z militarističnega stališča za popolnoma napačne. Potem je razbral Berchtoldovo politiko in »literarno delo« Kanije točko za točko, od Prochaske do Pašića, od Prizrena do Skadra, ter označil mahinacije »literarnega biroja« in plačanih reptilov à la »Südslavische Korrespondenz« in »Albanische Korrespondenz« za bečarsko drzno in brutalno teroriziranje javnega mnenja, ter zahteval, da se poženo falsifikatorji z onih mest, na katerih so povzročili toliko zla. Učinek njegovega ostrega sarkazma in dovršenega govorništvaja je bil velikanski.

Za njim je opravlil gostobeseden govor krščansko socialni disident Pantz, ki je, kakor je njegova navada, razvil popoln vladni program, za katerega pa se nihče ne meni.

Dunajski svobodomislec Zenker je ostro kritiziral neizmisle avstrijske vojne priprave in v zadnji krizi nekoliko presajajo posvedočeno nesposobnost avstrijske diplomacije in vnanje politike sploh. Nato je vehementno napadel nemški »Nationalverband«, ki sklepa volilne kompromise s krščanskimi socialisti na debelo, in očital nemškimi nacionalcem, da so vsled slabe krščansko socialne tovarišije pokopali boj za kulturne zahteve nemškega ljudstva. Med njim in med razžaljenimi nacionalci so se odigrali vsled odkrite besede prav ostri prizori. Dunajski poslanec Kuranda, ki je za Zenkerjem prišel na vrsto, je eden tistih redkih ljudi, ki je z avstrijsko vnanjo politiko — zadovoljn in lahko govori o »uspehih« naše diplomacije, ne da bi mu ušel porogljiv smeh. Pritoževal pa se je, da oblasti ne jemljejo židovskih dijakov dovolj v zaščito pred napadi nemških nacionalcev.

Nato se je proračunska razprava prekinila in je minister notranjih zadev baron Helnold odgovarjal na interpelacije o dijaških kraljih v Gradcu ob obeltnici klerikalnega dijaškega društva »Carolina«. Odgovor je bil tak, da bodo klerikalci z njim lahko zadovoljni.

Prihodnja seja bo jutri.

konferenca je vlada sklenila napraviti iz Soluna prsto luko z zelo širokim prostim pasom, kjer bi se tudi industrija lahko razvijala. Prosti pas bo obsegal sedanje lučne naprave, novo luko pa zgrade ob izlivu Vardarja.

MIROVNO VPRAŠANJE.

Prihodnja seja poslanikov.

London, 28. Prihodnja seja poslaniške konferenca ne bo kakor navadno v četrtek, temveč šele v petek ker se vrne kralj Jurij danes iz Nemčije in se hoče sir Edvard Grey še pred sejo pri njem informirati o njegovih razgovorih v Berlinu in o vtiskih ki jih je dobil o balkanski krizi in o splošnem mednarodnem položaju.

DEMobilizacija MORNARICE.

Dunaj, 27. Iz Pulja poročajo, da bodo mornariški rezervisti letnikov 1905 in 1906 v kratkem časno poslani na dopust in da jim bo kmalu sledil tudi letnik 1907.

TATovi v BERCHTOLDovi PALAČi NA DUNAJU.

Dunaj, 27. V predzadnji noči so neznani vlomilci preplezali zid palače grofa Berchtolda v devetem okraju. Na dvorišču sta jih napadla neprikljena psa; enega so tatovi ubili, drugega ranili. Ali se jim je posrečilo odnesti kaj plena, ni znano.

KLOFAČA NE PUŠČAJO V SRBIJO.

Stürgkh posreduje.

Dunaj, 27. Ministrski predsednik grof Stürgkh je naprosil ogrsko vlado, naj dovoli poslancu Klofaču, da nadaljuje svoje potovanje v Srbijo. (Ogrske oblasti so namreč hotele preprečiti Klofačevo potovanje v Srbijo in hrvaška obmejna policija ga je ustavila v Zemunu ter mu naznanila, da se mu tudi na drugem kraju ne bi dovolil prestop meje.)

Potovanje dovoljeno.

Dunaj, 27. Kakor poročajo iz Zemuna, je policija dovolila posl. Klofaču, da gre čez mejo. O vzrokih, zakaj so ga zadržali, molče.

ŠAMOMOR BARONICE.

Aussee, 27. Vsled neozdravljive bolezni se je včeraj usmrtila 28letna baronica Pinzer.

HRVAŠKO VPRAŠANJE.

Lukacseve konference.

Budimpešta, 27. Ministrski predsednik Lukacs je imel v nedeljo daljšo konferenco z bivšim banom Tomašičem in z grofom Pejačevićem. Pozneje je prišel tudi grof Khuen Hedyary. Lukacs je sklenil, da povabi še srbskega škofa Gruiča, bivšega bana Pavla Raucha ter poslanca Avakumoviča. Včeraj je Lukacs nadaljeval hrvaške konference.

Železniška pragmatika.

Budimpešta, 28. »Pester Lloyd« piše o nameravani konferenci ministrskega predsednika Lukacsa s hrvaškimi zaupniki, ter pravi, da išče ogrska vlada primerno formulo, ki bi spravila »opravičene« zatheve Hrvatov (kar se Lukacsu zdi opravičeno!) v skladu z interesi ogrske države. Ker je bila železniška pragmatika vir konfliktov med ogrsko vlado in večino hrvaškega sabora, je samo po sebi umevno, da se mora spravna akcija pričeti pri oni točki, pri kateri se je pričel konflikt.

NEVARNE VOJAŠKE IGRACE.

Ostrogon, 28. V ostrogonski okolici so imeli dve pehotni stotnji strelne vaje; v bližini so delali kmetje na polju. Naenkrat je prišlo več projektilov med kmete, ki so se preplašeni razkropili na vse strani; nekemu enajstletnemu dečku je kroglica prebila glavo in je kmalu nato umrl.

ZAKON ZOPER ŠPIONAŽO.

Ostrejša določbe.

Berlin, 27. Nemška vlada je predložila državnemu zboru načrt zakona, s katerim se znatno postružejo sedanje kazenske določbe o voluhstvu.

ANTIMILITARIZEM NA FRANCOSKEM.

Poulični boj med častnikom in vojaki.

Bastia, 28. Vojak 111. polka je v družbi mnogih civilistov demonstriral po cesti proti triletni vojaški službi prepevajo »internacionalo«. Nek častnik ga je pozval, da mu pove svojo številko, in ko je ta odklonil to zahtevo, mu je vzle čepico. Civilisti so izrgali častniku ki so ga vojaki prišli, čepico in ga kamenjali. Vojaki so nato zbežali. Na častnika, ki jim je sledil, je bil oddan strel, a ga ni zadela.

Pretepeni detektiv.

Pariz, 27. Revolucionarna skupina »Komiteja za socialno obrambo« je priredila včeraj protestno zborovanje proti novim vojaškim predlogom. Ko so zborovalci zagledali v dvorani dva detektiva, so jih pretepli tako, da sta zadobila prav težke poškodbe in so ju morali odpeljati v bolnišnico. Šele kompanija pehote je napravila red.

TURČIJA.

Zarotniki beže.

Carigrad, 27. Stroga obsodba zarotnikov proti mladoturkom je napravila velik vtisk in je ogorčila nasprotnike mladoturkov. Sabah Edin in ostali zarotniki, kar jih ni prišlo voljnemu sodišču v pest, so zbežali. »Tamin« pravi, da pojde princ Sabah Edin v Ameriko.

Reforme v Anatoliji.

London, 28. Reuterjeva agencija poroča: Vesti, da je Turčija naprosila angleško vlado, naj bi dovolila lordu Milnerju vstop v turško službo, da bi izvršil v Anatoliji reforme, se ne vjema z resničnimi dejstvi. Turčija je bila prošila ministrstvo za zunanje zadeve, da bi ji Anglija oddala nekoliko uradnikov, ki bi pomagali pri izvedbi turškega reformnega programa za Malo Azijo. Te prošnji se je ugodilo, izbera uradnikov se je pa prepustila angleški vladi. Doslej še niso znana nobena imena.

DARDANELSKO VPRAŠANJE.

Dunaj, 28. Iz Peterburga poročajo, da je general Parencov na zadnjem obćnem zboru slovenskega dobrodelnega društva dejal, da hoče Rusija brezpogojno napraviti vprašanje Dardanel na dnevni red; to da ni več tajno in se tudi ne more več prikrivati. Baje so člani sprejeli to napoved z velikim navdušenjem.

MINE V SMIRNSKI LUKI.

Carigrad, 27. Vsled nesreč, ki so jih povzročile mine v Smirni, je vlada odposlala posebno tehnično komisijo z nalogo, da odstrani nevarnost za brodarstvo.

TRIPOLITANIJA.

Arabski poraz — uradna tolažba.

Rim, 27. Iz Bengazija poročajo, da so bile dne 24. t. m. popoldne prednje straže generala Tassonia pri Cegabu napodene od nekoliko stotin Arabcev z artiljerijo, ki se je držala na veliko dištanco. Sovražnik je bil odbit in je imel težke izgube. Na italijanski strani je bilo le sedem lahko ranjenih.

Proces Lukacs-Desy.

Obnovljena razprava.

Budimpešta, 27. Danes se je pričela tukaj glavna razprava proti poslancu Desyju vsled tožbe ministrskega predsednika, ki se je čutil razžaljenega, ker ga je Desy zaradi znane štiri-miljonske afere imenoval največjega panamista. Kakor je znano, je sodišče pri prvi razpravi odklonilo dokaz resnice in obsodilo Desyja na mesec dni zavora. Na prizivni obravnavi pa je kraljevska stolica razveljavila sodbo prve instance ter ukazala novo razpravo, na kateri se ima dopustiti dokaz resnice v polnem obsegu. Današnja razpravo vodi predsednik kazenskega sodišča Jurij Balogh, votanta sta dr. Evgen Langer in dr. Nikola Kallay. Obtožbo zastopa višjega državnega pravdnika substitut dr. Selley. Desyja zagovarjata državni poslanec dr. Viljem Vaszonyi in advokata dr. Nikola Zboray ter baron Emil Horvath. Mislijo, da bo razprava zaradi obširnega dokaza resnice trajala najmanj tri dni. Za razpravo je v Budimpešti veljansko zanimanje; za vstopnice so se skoraj tepli. Prišlo je tudi veliko poročevalcev zunanlih časopisov. Razum Eleka se je tudi pričel ravnetelj Szallay opravičil z boleznijo.

Lukacs je »uradno zadržan«.

Budimpešta, 27. Včeraj so v vladnih krogih trdili, da pride ministrski predsednik zanesljivo na današnja razpravo, ter da podo neke senzacionalne izjave. Medtem pa se je Lukacs premislil. Danes je namreč predsednik razprave naznanil, da mu je tožitelj Lukacs pisal, da za sedaj ne more priti na obravnavo, ker ga zadržavajo državni opravki.

Priču baronu Heszyju ni moglo biti dostavljeno vabilo, ker je — kakor pravi predsednik — njegovo bivališče neznan. Zagovornik dr. Vaszonyi pravi, da mu je znano, da je priča na Dunaju v »Grand Hotelu«.

Po tem naznanilu predsednika je obtoženec posl. Zeltan Desy opisal v daljšem govoru ves dejanski stan in naglašal, da je inkriminiranim besedam podobno izjavo izgovoril 22. maja v kulorju poslanske zbornice, a mu predsednik ni dovolil, da bi bil spravlil zadevo pred zbornico v obliki interpelacije. Končno izlavi Desy, da je bil njegov namen, da se stvar pojasni pred sodiščem.

Dokaz resnice.

Nato je povzel besedo zagovornik dr. Vaszonyi in pomnil dokaz resnice:

da je generalni ravnetelj Ogrske bančne in trgovske družbe Pavel Elek, ko je sklenil z vlado tri pogodbe (glede soli, glede južnega sadja in glede ustanavljanja podružnic trgovinskega muzeja) plačal v volilni sklad vladne stranke 4.800.000 kron kot provizijo.

V to svrhu predlaga dr. Vaszonyi zaslišanje cele vrste prič, med drugimi tudi grofa Julija Andassyja. Nato je zagovornik izjavil: Ako bi s predlaganimi pričami ne bilo mogoče doprinesiti dokaza resnice, predlagam, da sodišče zasliši barona Horanszkyja, čemu je bil izplačan znesek 4.800.000 kron in komu je bil brez pobolnice izplačan znesek 130.000 kron. Nadalje predlagam zaslišanje državnega tajnika Jesenszkyja, zakaj so se porabljele gotove svote, katerih prejem so potrdile državni uradniki, in končno zaslišanje barona Imreta Fejervaryja, vodilnega člana vladne stranke o istem predmetu. Nadalje je govornik omenjal še ostale dokaze, ki jih namerava doprinesiti brez prič.

Nadalje se zagovornik dotakne umazanih Lukacsevih kupčij s svojimi hišami in Zalatinji želi, da sodišče barona Fejervaryja, Jesenszkyja in Horanszkyja pod prisogo zasliši tudi o tem, če je prišlo v volilni fond vladne stranke razen 4.800.000 kron še kaj drugih zneskov.

Nato je namestnik višjega državnega pravdnika dr. Selley pojasnil stališče državnega pravdnistva glede na dokazljivo postopanje. Dejal je, da za državno pravdnistvo niso merodajni osebni oziri na ministrskega predsednika (?) in da ministrski predsednik nima nič prikrivati, ker se nima bati ne osebne, ne pravne paname (!). Edino glede prodaje hiš v Zalatinji smatra državno pravdnistvo, da je za očitke panamističnega postopanja dokaz resnice dopusten in se temu dokazu prav nič ne upira. Ako dolže ministrskega predsednika, da je sklepal kot finančni minister državne pogodbe, da dobi denar za strankarske namene, ima vsekakor pravico, da dokaže, da te pogodbe niso slabše od prejšnjih, da so dobre in neoporečne.

Novice.

* Lopovščina podjetnika. Pred novoletnim sodiščem se je pričela te dni obravnava proti milliarderju Woodu, predsedniku ameriškega bombaževega trasta. Obtožen je, da je

Nova napetost na Balkanu.

Srbija skliče rezerviste drugega poziva pod zastave. V Atenah kažejo hladno kri. Trozveza podpihuje Bolgare?

ZAVEZNIKI MED SEBOJ.

Konferenca za revizijo.

London, 28. Srbski poslanik v Sofiji Spalajković je izročil bolgarski vladi noto svoje vlade, ki predlaga konferenco vseh starih balkanskih zaveznikov za revizijo zavezniške pogodbe.

Posredovanje vzajemne trojice.

London, 28. »Times« poročajo, da se ima vršiti konferenca zaveznikov zaradi revizije pogodbe po želji Srbije in Grške v Londonu ali Parizu. Če bi ostala brez uspeha, naj bi posredovala vzajemna trojica, da bi se dosegel sporazum.

Rusko posredovanje.

Sofija, 28. V poučenih krogih pravijo, da ima srbska nota značaj ultimata in zahteva odgovor v najkrajšem času. Bolgarska vlada je baje v Peterburgu prošla za posredovanje ruskega carja. Rusija stavlja pogoji, da vztraja Bolgarska v balkanski zvezi in da se ne pridruži trozvezi.

Odrinski plen.

Belgrad, 28. Vzdržuje se vest, da je Srbija pripravljena prepustiti Bolgarski svoj del odrinskega plena proti teritorialni kompenzaciji. Srbski delež je vreden 48 milijonov frankov.

Srbi govore v imenu Grkov.

Belgrad, 28. Grški poslanik Aleksandropulos je po nalogu svoje vlade naprosil Pašića, naj protestira pri bolgarski vladi proti nasilstvu zoper Orke pri Nigriti. Če bi se nadaljevali bolgarski napadi, bi morala Grška izstopiti iz balkanske zveze. Srbska vlada je naložila svojemu poslaniku Spalajkoviću, naj svetuje bolgarski vladi, da ustavi nasilstva in prepreči grški izstop iz zveze.

Todorov za razsodišče.

Pariz, 28. »Temps« priobčuje razgovor z bolgarskim finančnim ministrom Todorovim, ki je dejal, da ima Bolgarska le eno željo: Da se sklene mir in demobilizira. Osebnost — je dejal Todorov — sem za to, da se reši naš spor s Srbijo kakor tudi z Grško potom razsodišča. Bolgarski pripisujejo fantastične namene. Naše čete se še vedno pri Čataldži. Nobene vojaške priprave nismo izvršili proti svojim zavezniškim in odločeni smo, da ne zapustimo poti, ki nam jo zaznamuje zveza. Upamo, da se bodo teritorialna vprašanja rešila, ne da bi se oslabil zveza, nasprotno upamo, da se poveča važnost zveze za Balkan in za Evropo.

Francoska sodba.

Pariz, 28. O nevarnosti vojne med balkanskimi zaveznički piše »Echo de Paris«: 1. Konflikt med zaveznički bi avtomatično prisilil Bolgarsko, da bi se združila z Avstro-Ogrsko. Določba zavezniške pogodbe, ki veže Srbijo in Bolgarsko za dvajset let zoper napad od avstro-ogrski strani, bi padla sama po sebi, in Bolgarska bi imela očiten interes, da si zagotovi podporo Avstro-Ogrske in nevtralnost Rumunije in Turčije. 2. Evropski mir bi bil zopet ogrožen. V slučaju poraza bi s Srbijo kruto ravnali, v slučaju zmage bi jo Avstrija gotovo ustavila, kakor je ustavila Bolgarsko po njeni zmagi v loibi kralja Milana. Premagana Bolgarska bi ostala nepomirljiva sovražnica ostalih balkanskih držav. Zaključek je torej ta: Konflikt med zaveznički bi koristil samo trozvezi in oslabil balkanske narode.

Grške izgube.

Atene, 28. Uradno so dognali, da je bilo pri spopadu med Grki in Bolgari pri Pangajonu na grški strani ubitih 3 častniki in 56 mož, ranjenih pa 3 častniki in 134 mož.

Pesimistični Malinov.

Sofija, 28. Bivši ministrski predsednik Malinov je dejal v nekem pogovoru: Zdi se mi, da so se naši odnošaji napram Srbiji in Bolgarski izredno poslabšali in ni upati, da bi mogle le tri balkanske države doleteti svoje bodoče meje mirnim potom. Nasprotja med zahtevami so velikanska. Mogoče bi bilo prepustiti odločitev o vseh teh sporih razsodišču velesil. Osebnostem nasprotnik takega reševanja nujnih vprašanj. (Kri bi mu torej dišala!) Mesec dni je zadostoval, da so bili premagani Turki, sedem mesecev pa je minilo, ne da bi mogle priti velesile do kakšnega definitivnega sklepa. (Počasnost in nerodnost diplomacije je pač znana; ali navsezadnje je malo počasnosti še vedno bolje kakor krvava prenapetost. In za razsodišče niso same velesile na svetu.) Naposled mora Bolgarska rešiti in urediti svoja vprašanja tukaj, v Sofiji, ne pa jih raztresati po vseh glavnih mestih Evrope. (Še vedno bolje po glavnih mestih kakor po boljših in pokopališčih.)

Car ne bo posredoval?

London, 28. »Daily Telegraph« poroča iz Bukarešta (?), da je car ozvoljen zaradi pogojev, ki jih stavlja zaveznički za razsodišče, in vsled tega ne bo posredoval v njihovem sporu.

Vojne priprave na Srbskem.

Belgrad, 27. Rezervisti drugega poziva, ki so bili že na dopustu, so dobili pozivnice, da se takoj zglase pri poveljništvu. Ta odredba je povzročila silno razburjenje. Vso noč so odhajale čete po železnici proti bolgarski meji. Na kolodvoru v Belgradu je na tisoče vpoklicanih, ki čakajo na odhod, ker primanjkuje železniških voz.

Pašićev ekspozé.

Belgrad, 28. Na dnevnem redu današnje seje je po sklepu skupštine odgovor ministrskega predsednika Pašića na interpelacijo nacionalistov in mladoradikalcev o srbsko-bolgarskem mejnem vprašanju. Listi poročajo, da bo ministrski predsednik obrazložil v ekspozéju, da Bolgarska ni izpolnjevala zavezniške pogodbe od 13. marca 1912 med vojno in da je torej Bolgarska kršila pogodbo. Sedaj, ko le Turčija premagana z združenimi močmi štirih združenih balkanskih držav, se mora tudi osvojeno ozemlje pravilno razdeliti med zavezničke in sicer z ozirom na žrtve, ki so jih imeli.

S čim so prekršili Bolgari pogodbo.

Belgrad, 28. Srbska vlada zastopa stališče, da je Bolgarska kršila srbsko-bolgarsko pogodbo tako silno, da je revizija neizogibna. Bolgarska ni poslala na macedonsko bojišče 100 tisoč mož v pomoč Srbom, kakor je bila po pogodbi zavezana; v albanskem vprašanju je bila popolnoma pasivna; pri obleganju Odrina je zahtevala izdatno srbsko pomoč in končno je zahtevala Bolgarska pomoči zavezničkov za osvojitvev Tracije.

Mirna pisava atenskega časopisa.

Atene, 28. Grško časopisje sicer ostro obsoja obnašanje Bolgarov, vendar izraža upanje, da se napeti položaj razreši brez konflikta.

BODOČNOST SOLUNA.

Solun, 24. Grška vlada namerava temeljito povečati in izgraditi solunsko luko ter zagotoviti Solunu pomen velikega pristanišča za vzhod. Vlada je povabila v ta namen avstrijskega specialista za lučne stavbe profesorja Kummerja, ki je dospel sem in konferiral z zastopnikom grške vlade Raktivanom in s finančnim pooblaščenem Kofinasem. Po rezultatih te

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti spomladanskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba. Najnižje cene

v času stavke nakupoval dinamit, ki ga je bil podtaknil v hiše stavkajočih delavcev, da bi oblasti pri delavcih našli dinamit in bi bil tako zbuhen vtisk, da so hoteli delavci razstreliti tovarne.

Luksus duhovnikov. Sedanjim služabnikom krščanstva se ne godi več tako slabo, kakor pa se je godilo ustanovitelju krščanstva, ki je bil tako reven — kakor pripoveduje sveto pismo — da dostikrat ni vedel, kam da bo položil na večer trudno glavo. Prav značilno za razsipnost duhovnikov je, kar pripoveduje klerikalni list »Amberger Volkszeitung«: »Mestni župni cerkvi v Tirschenreuthu je bila podarjena iz zlatega brokata napravljena mašniška obleka. Veljala je 2165 mark (2588 K).« Pomisliti je pa treba to, da je mesece majhno in da ima zgolj prav ubožno prebivalstvo. Največji del tamošnjega delavstva živi v največji bedi. Gospod župnik se pa ne sramuje opravljati svojo poobno službo v obleki, ki je veljala 2588 K, torej mnogo več kakor zaslužita dve delavski družini v mestecu vse leto.

Človek in osel. Nekoč je živel siromašen človek. Dolgo časa je bil brez dela in jela, zato je odšel k bogatini in mu ponudil svoje delo. Temu bogatini je dejal delavec — gospodar. Ta bogataš je imel osla. Delavec in osel sta odslej delala skupaj. Čez nekaj dni je osel zbolel. Gospodar je takoj poklical živinozdravnika, da se pobriga za osla. Gospodar je vso noč čul, da je storil oslu vse, kar je ukazal živinozdravnik. Osel je kmalu ozdravel in bil zopet sposoben za delo. — Lastnik osla ni ukrenil vse to zaradi tega, ker se mu je smilila bolna žival, temveč je izdal denar za ozdravljenje osla zato, ker je bila žival njegova lastnina. Ne dolgo po tem je obotel siromašni delavec in je postal nesposoben za delo. No, sedaj gospodar ni poklical zdravnika, kaj še, da bi sam kaj učinil za bolnega delavca. Prav nič se ni zmenil za bolnega delavca, temveč je na njegovo mesto poklical drugega delavca. Za ubogega človeka se ni nihče pobrigal in je čez nekaj dni umrl. Prišli so ljudje in so ga pokopali, ne zato ker je bil človek, temveč zato ker je postal sedaj nekoristen in je od trupla pretila nevarnost zdravju drugih. — Gospodar se je brigal za bolnega osla, ker bi moral drugače kupiti drugega in bi bil moral izdati več denarja, kakor pa je bil izdal za zdravljenje. Delavčeva smrt ga ni veljala nič, ker je takoj lahko najel drugega delavca. Brezposelnih delavcev je vedno na izbiro. V današnji gospodarski družbi se godi gospodarjevemu oslu dostikrat mnogo bolje nego gospodarjevemu delavcem.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Zapomni, ne zabi:
Boln ali zdrav,
Le »FLORIAN« rabi,
Želodcu bo prav!

Želodčni liker

Je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zamán kupoval draga in neprijetna zdravila!

Pristni »FLORIAN« se dobi edino od
Rastlinske destilacije »FLORIAN«
v Ljubljani.

Postavno varovano

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Gosposka ulica št. 12, pritličje, levo (poslopje banke »Slavije«). Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Zajec Ivan splošno zdravljenje	—	1—3	Frančiškanska ul. št. 2, II. nadstr.
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/2 11—1/2 1	—	Dunajska cesta št. 6, pritličje
Dr. Robida Ivan splošno zdravljenje	11—12	2—3	Dalmatinova ul. št. 3, pritličje
Dr. Ipavic Benjamin splošno zdravljenje	10—12	—	Mestni trg št. 3, I. nadstropje
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bolezni	10—12	2—3	Frančiškanska ul. št. 4, pritličje
Dr. Demšar Jernej kožne in spolne bolezni	10—12	5—6	Prešernova ulica št. 3, III. nadstr.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico, za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član vam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati s blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obracati do načelnika blagajne.

Načelstvo.

Kdor ljubi dobro kavo

naj vporablja kot pridatek samo
= pravi »Franck«, =
ki se spozna po tvornični znamki, t. j.
kavinem mlinčku.
Tovarna v Zagrebu.

Maksim Gorkij

„Mati“.

Cena K 4.—.

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi »Zarje« v Ljubljani, ki je knjigo založila in izdala.

ZASTONJ

ni nič, ampak za 1 K 80 vin. dobiš »Zarjo« vsak mesec. Vsak delavec mora biti nanjo naročen.

Naznanilo.

Izgotovljene obleke za moške in dečke (otroke).

Velika izbor. — Nizke cene

Pri Škofu

Ljubljana, Medarska ulica -- Pred Škofijo št. 3, zraven škofije -- nasproti gostilne »Pri Sokolu«.

Najlepša birmanska darila

s katerimi razveselite svoje, si nabavite prav poceni, če se obrnete takoj na največjo zalogo ur, zlatnine in srebrnine

Blago najfinejše vrste.

Cene najnižje.

H. Suttner

Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švic.

»IKO« Tovarniška znamka »IKO«

Naročite krasni veliki ilustrovani cenik, ki ga dobite zastonj in poštne prosto.

J. Kette

Ljubljana Franca Jožefa c. 3

Specialna, modna in športna trgovina za gospode in dečke.

Klobuki
slamniki
čepice
kravate
srajce
nogavice
naramnice
žepne robce
palice
in vse druge modne in športne predmete.

FRANCOSKO ŽGANJE „DIANA“

z Mentolom je najboljšo domače sredstvo.

Dobiva se pri vsakem boljšem trgovcu na deželi, ter v Ljubljani v lekarni gospoda Gabriela Piccolini in pri gosp.:

Franc Babjič,
Berjak & Šober,
Viktor Cantoni,
B. Cvančar,
L. Češnovar,
Marija Jemeč,

Ivan Jelačin,
A. Jerše,
Anton Kanc,
L. Kotnik (Šiška),
J. Krivic,
Anton Krisper,

Leskovic & Meden,
Antonija Mehle,
Tomaž Mencinger,
Josip Mihelič,
J. Oblak,
J. Perdan,

V. Petričiča, nasl.
J. Samec,
Ivan Pintar (Šiška),
J. Rosshäupl,
A. Stacul,
A. Sušnik,

A. Sarabon,
F. Sark,
M. Spreitzer,
Franc Terdina,
J. Vodnik (Šiška) pr,

B. Rita Sevar,
M. Kr. Gasperlin,
»K-Asumnem društvu«
za Ljubljano in okolico.